

พื้นที่ต้องการอะไร ?

ความต้องการและข้อเสนอเชิงนโยบายจาก ภาคเหนือ

โครงการจัดทำแผนบูรณาการด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน (Area Need) แบ่งพื้นที่การศึกษาออกเป็น 6 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคใต้ ภาคใต้ชายแดน และยังแบ่งพื้นที่ของภาคต่างๆ ออกเป็นกลุ่มพื้นที่ย่อยสำหรับการศึกษากันถึง 18 กลุ่มย่อย โดยยึดการแบ่งกลุ่มตามที่ตั้งของจังหวัดในเขตติดต่อกันหรือต่อเนื่องกันเป็นหลัก จากนั้นพิจารณาความสอดคล้องหรือเกื้อหนุนกันของประเด็นยุทธศาสตร์หรือทิศทางพัฒนา รวมไปถึงการแก้ไขประเด็นสำคัญเร่งด่วนที่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมกันระหว่างจังหวัด

แบ่งการศึกษาภาคเหนือออกเป็น 2 กลุ่มจังหวัด และ 4 กลุ่มพื้นที่

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน

ภาคเหนือตอนบน (1)	ภาคเหนือตอนบน (2)
• เชียงใหม่	• เชียงราย
• แม่ฮ่องสอน	• น่าน
• ลำปาง	• พะเยา
• ลำพูน	• แพร่

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง

ภาคเหนือตอนล่าง (1)	ภาคเหนือตอนล่าง (2)
• ตาก	• กำแพงเพชร
• พิษณุโลก	• นครสวรรค์
• เพชรบูรณ์	• พิจิตร
• สุโขทัย	• อุทัยธานี
• อุตรดิตถ์	

3 มิติ ประเด็นพัฒนาสำคัญ และเร่งด่วนโดยรวมของภาคเหนือ

มิติเศรษฐกิจ คือ การจัดสรรทรัพยากรและเศรษฐกิจชุมชน

- 1) สิทธิการเข้าถึงทรัพยากร
- 2) ระบบเกษตร
- 3) การถือครองที่ดิน
- 4) การพัฒนาเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับภูมินิเวศ

มิติสังคม

- 1) การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งเกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลและการกระจายอำนาจ
- 2) ระบบการศึกษาที่ไม่เท่าเทียม ไม่ตอบสนองท้องถิ่น และไม่เท่ากันความเปลี่ยนแปลง

มิติสิ่งแวดล้อม

- 1) ฝุ่นละอองที่มีขนาดเล็กกว่า 2.5 ไมครอน
- 2) ไฟป่า
- 3) ภัยพิบัติ
- 4) การจัดการขยะ
- 5) ภัยแล้ง

ประเด็นพัฒนาสำคัญ และเร่งด่วนของแต่ละกลุ่มจังหวัด

ทุกกลุ่มจังหวัดของภาคเหนือตอนบนและตอนล่างพบปัญหาเหมือนกัน คือ **มิติเศรษฐกิจ** การพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนบนฐานนิเวศวัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ [SDG8, SDG11]

ภาคเหนือตอนบน

- มิติสังคม** ภาคเหนือตอนบน (1) และ (2) คือ ปัญหาระบบการศึกษาไม่เท่าเทียมและไม่ตอบสนองท้องถิ่น [SDG4]
- มิติสิ่งแวดล้อม** ภาคเหนือตอนบน (1) และ (2) คือ ปัญหาการขาดระบบการจัดการร่วมในการพัฒนาพื้นที่ป่าและไฟป่า [SDG 11, SDG15]

ความต้องการของพื้นที่

ภาพรวมภาคเหนือ

มิติเศรษฐกิจ ปรับเปลี่ยนกฎหมายหรือระเบียบ ให้เอื้อตามความเหมาะสมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการในพื้นที่ เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม

มิติสังคม การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ให้ชุมชนมีโอกาสในการออกแบบเศรษฐกิจและการจัดการศึกษาการเรียนรู้ตามบริบทชุมชน

มิติสิ่งแวดล้อม สนับสนุนความรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างรัฐและชุมชนให้เข้าใจถึงปัญหา เพื่อการรับมือกับปัญหาและพัฒนาการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมฝุ่น PM ไฟป่า และสิ่งแวดล้อมซึ่งครอบคลุมเรื่องภัยพิบัติ ชยะ และภัยแล้งที่เกิดขึ้นในชุมชน

รายกลุ่มจังหวัด

ความต้องการของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน (1) และ (2) มีความต้องการสอดคล้องกันทุกมิติ

มิติสังคม มีความต้องการพัฒนาระบบการศึกษาให้เกิดความเท่าเทียมและตอบสนองต่อกองถิ่น

มิติสังคม มีความต้องการให้ระบบการจัดการร่วมในการพัฒนาพื้นที่ป่าและไฟป่า

มิติสิ่งแวดล้อม ต้องการให้มีการบูรณาการการบริหารจัดการทรัพยากรดิน น้ำ ป่าร่วมกัน เพื่อลดความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรและเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนในการพึ่งพาตนเอง ทำให้สามารถปรับตัวต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติต่างๆ ได้

5 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีคิดไปสู่การพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการ และพัฒนาดตนเอง

1) การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง

เปิดโอกาสให้ชุมชนออกแบบเศรษฐกิจ และมีการจัดการศึกษาเรียนรู้ ทรัพยากร และปัญหาหรือพัฒนาชุมชนในแต่ละพื้นที่ ได้อย่างสอดคล้องตามบริบท

2) ปรับเปลี่ยนกฎหมายหรือระเบียบ

ให้เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการและเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนา มิติต่างๆ ของชุมชน

3) การปรับโครงสร้างการดำเนินงาน

โดยการสร้างกลไกในชุมชนท้องถิ่น ให้มีบทบาทหลักในการพัฒนาที่มีภาครัฐเป็นผู้สนับสนุน

4) พัฒนาคอนโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่

ให้มีขีดความสามารถในการสร้างการมีส่วนร่วม ตลอดจนการพัฒนาแผนงาน และโครงการเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพัฒนาสังคม และการจัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม

5) การสร้างกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม และวิถีของชุมชน

เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกของชุมชนสู่การจัดการ และพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจ ทรัพยากร และอื่น ๆ

คณะนักวิจัยภาคเหนือ

ดร.สมคิด แก้วทิพย์ (มหาวิทยาลัยแม่โจ้)
 ดร.ดร.เอกสุดา สิริสันติกุล (มหาวิทยาลัยแม่โจ้)
 ดร.โอฬาร อ่องพะ (มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ) และคณะ

Download รายงานฉบับสมบูรณ์

